

SEÇİM SÜRECİNE DOĞRU LÜBNAN'DA HİZBULLAH'IN MANEVRALARI

SOHAIB JOHAR

Gazeteci ve Yazar LÜBNAN

“

Seçimlerdeki gidişat, çoğunluğu elinde tuttuğundan işlerin Hizbullah'ın lehinde olduğunu göstermektedir. Nitekim muhalifler seçimlerde kendisine karşı koyabilecek geniş bir koalisyon oluşturamadığı sürece üçlü ittifak avantajlı kalmaktadır.

”

Seçime yönelik hamasetin yükselmesi ve güç odaklarıyla partilerin siyasi mevcudiyetlerini güçlendirme hazırlıklarının ışığında, meclisin güvenoyu sonrası aşamasına ilgi artmaktadır. Seçimlerle ilgili olarak bazı lojistik ve finans ihtiyacı bulunmasına ve gurbetçilerin seçime katılımı ve oyların tasnifi için Lübnan'a taşınmasıyla ilgili mali bir sorun bulunmasına rağmen Lübnan'daki güçler, özellikle Cumhurbaşkanı Mişel Avn'ın görev süresinin sona ereceği ve yeni cumhurbaşkanının seçileceği zamanlar başta olmak üzere, hesaplarını seçim sonrası dönem için yapmaktadır.

SEÇİME DOĞRU MEVCUT DURUM

Hizbullah, adaylarını açıklamada erken davrandığından ve seçim araçlarını devreye soktuğundan şu ana dek tüm rakiplerinin önüne geçmiş gözükmektedir. Hizbullah sonrasındaki sıralamada ise bir süre sonra atağa geçen Meclis Başkanı Nabih Berri ve Özgür Yurtsever Hareketi gelmektedir. Böylelikle müttefik üçlü, kaderi belli gibi görünen bir savaşa hazırlanmaktadır. Hizbullah, çeşitli müttefikleri arasında bir ittifakın unsurlarını, ister tek bir listede bir araya getirerek, isterse Beyrut, Si-

don, Jezzine ve Lübnan Dağı'nda olduğu gibi çıkarların gerektirdiği iki liste oluşturarak sağlamaya çalışmaktadır. Seçimlerdeki gidişat, çoğunluğu elinde tuttuğundan işlerin Hizbullah'ın lehinde olduğunu göstermektedir. Nitekim muhalifler seçimlerde kendisine karşı koyabilecek geniş bir koalisyon oluşturamadığı sürece üçlü ittifak avantajlı kalmaktadır. Hizbullah, Beyrut 2. seçim bölgesinde, biri kendisini, Emel Hareketi'ni ve Özgür Yurtsever Hareketi'ni kapsayan ve ikincisi İslami Projeler Derneği (el-Ahbash) olmak üzere 2 listeyi aday göstererek iki Şii, bir Hıristiyan ve Ahbash için iki Sünni san-

dalye kazanabilmektedir. Diğer taraftan Hizbullah, başkent Beyrut'taki savaşı, kalan sandalyeler üzerinden, yani iki Sünni milletvekili ve bir Dürzi milletvekili üzerinden izlemeye çalışmaktadır. Birçok taraf, özel olarak Suudi Arabistan ve genel olarak bazı Arap ülkelerinin seçimlerde yarışan bir grup siyasi figür aracılığıyla Hizbullah karşıtı listelere destekleri başarı sağlamadıkça, Hizbullah'ın Beyrut'taki muhaliflerinin yenilgiye uğrayacağı düşünülmektedir. Söz konusu Hizbullah karşıtı figürler ise ya Başkan Fuad Sinyora ya da sivil toplum güçleri tarafından desteklenmektedir.

Bu iç siyasi hesapların yanı sıra Lübnan ve İsrail arasındaki deniz ve kara sınırları ile ilgili süren görüşmeler de söz konusudur. Burada iki soru ortaya çıkmaktadır: Lübnan-İsrail arasında sınırlar ile ilgili sorunların çözülmesi bölgesel gelişmelerden bağımsız olarak yalnızca iç çözüme dayalı olarak mı gelişecektir? Yoksa bölgesel anlaşmaya ve petrol arama faaliyetlerinin başlamasına mı? Görüşlerin çoğu ikinci seçeneğe ve Hizbullah'ın tutumu ile İran arasındaki bağlantıya ağırlık vermektedir. Cibran Basil ise Amerikalılarla ilişkisinin yeniden tesis edilmesine dayanarak güçlü kozlara sahip olmaya başladığını düşünmektedir. Ancak bu mesele ve diğerleri, Özgür Yurtsever Hareketi ile Samir Caca'nın liderliğini yaptığı Lübnan Kuvvetleri Partisi arasında daha fazla çatışmaya yol açacaktır. Aynı zamanda herhangi bir potansiyel başkan adayına karşı da kampanyalar artacaktır. Hizbullah Genel Sekreteri Hasan Nasrallah'ın Amerikalılar ile olumlu ilişkilere sahip ordu komutanına karşı tutumu temel bir mesaj taşımaktadır: Lübnan'daki cumhurbaşkanını tek başına Amerikalılar seçemez ve Hizbullah bu seçimde karar sahibidir ve büyük bir etkisi bulunmaktadır.

Bu nedenle Nasrallah, ordu, halk ve direniş denkleminde olan bağılılığını “ordunun destek kaynakları tek bir tarafta münhasır tutulamaz, aksine çoğaltılmalıdır” diyerek yenilemiştir. Bu, bölgesel, uluslararası ve iç gelişmelerle bağlantılı olarak bir sonraki aşamada iç ve bölgesel aktörler arasındaki koordinasyonun sürdürülmesiyle ilgili olarak ordu için olumlu bir mesaj sayılmaktadır. Lübnan-İsrail arasındaki tartışmalı sınırların belirlenmesi asla tek Lübnanlı aktörün elinde olmayacaktır. Bu düşünce konusunda bir siyasi partiyle değil, bir devletle anlaşmak istediğini vurgulayan ABD’li temsilci Amos Hochstein ile Hizbullah aynı fikirdeledir. ABD’li temsilci ayrıca, Temsilciler Meclisi ve Bakanlar Kurulunda tamamlanmasının ardından sınırların belirlenme projesinin onaylanmasının da Lübnan devletince garanti edilmesini istemektedir.

Hizbullah, mevcut konumunda meclis çoğunluğunu elde ettiğini bilmektedir. Partinin hedefleri netleşmiştir: Herhangi bir sorumluluk üstlenmeden denklemi ele geçirmek, sistemin kilit yerlerini kontrol etmek, zor kararları kabul etmeleri için ittifak üyelerini kullanmak, para veya yardım almak için dış koşullara bağlı kalmak ancak tüm bunların sorumluluğunu üstlenmemektir. Lübnan’ı günümüzdeki sorun sarmalına çeviren asıl etken budur. Hizbullah bu yolda ilerlemekte ısrar etmekte ve rakiplerini istediği noktaya çekmeye çalışmaktadır. Bu nedenle, Suudi büyükelçinin Beyrut’a dönüşünü yerel seçim zaferi değil de bölgesel zafer kazanmanın eşliğinde olduğu şeklinde sunmaktadır.

“
Hizbullah rakibi olmadan hayatta kalmaz ve bu rakibin, politik savaşlarına varoluşsal bir savaş katması için güçlü bir rakip olmasına özen göstermektedir. Böylelikle her zaman kendisini Lübnan’ın ihtiyaç duymadığı küçük veya günlük politikaların üzerindeymiş gibi göstermekte ve stratejik projesinin çok daha büyük olduğu telkininde bulunmaktadır.”

HİZBULLAH’IN “SORUMLULUK” TAN KAÇMA VE İÇ İTTİFAKI GÜÇLENDİRME STRATEJİLERİ

Suudi Büyükelçisi Velid el-Buhari’nin Lübnan’da bazı taraflarla yapacağı görüşmeler seçim sonrası döneme zemin hazırlamayı hedeflemektedir. Hazırlıklar örneğin Sünni tarafları birleştirme, Maruni Patriği Bechara Boutros el-Rahi ve onunla birlikte Hristiyan bileşenlerle stratejik bir ilişki sürdürme girişimiyle başlayabilir. Bu nedenle Suudi Arabistan, olaylarda ön safarda yer alamamasının yanı sıra seçim veya siyasi savaş alanının doğrudan itici gücü olmayı istememektedir. Hizbullah rakibi olmadan hayatta kalmaz ve bu rakibin, politik savaşlarına varoluşsal bir savaş katması için güçlü bir rakip olmasına özen göstermektedir. Böylelikle her zaman kendisini Lübnan’ın ihtiyaç duymadığı küçük veya günlük politikaların üzerindeymiş gibi göstermekte ve stratejik projesinin çok daha büyük

olduğu telkininde bulunmaktadır. Bu nedenle Hizbullah Genel Sekreteri Nasrallah, partisinin üçte ikiyi almak istemediğini dile getirmiş, 2009 seçimleri dönemini hatırlatmış ve o dönemdeki savaşı değiştiren Suudi Arabistan parasının akışına işaret etmiştir.

Nasrallah, partisinin gücünü ve kendisine yapılan kuşatma ve sınırlamaya yönelik iç ve dış girişimlere karşı direnişini sergilemekteki kararlılığı çerçevesinde, 1993 dönemini ve Lübnan devleti ile Lübnan Ordusunun Hizbullah ile çarpışmasını önlemek için Hafız Esad’ın müdahalesini anımsatmıştır. Ayrıca, Hizbullah’ın temmuz savaşında maruz kaldığı komplo teorisini ve Hizbullah’ı Doha Anlaşması ile sonuçlanan yarı-darbeye sevk eden 5 Mayıs 2008 kararlarını hatırlatmıştır. Nasrallah ve partisi, bugün aynı mekanizmaları yeniden devreye sokmaktadır ancak bunu yaparken arka planda büyük bir ekonomik çöküş ve finansal iflas yer almaktadır. Çöküşün etkilerini

örtmek ve ağır sorumluluklarını üstlenmek için ise savaşı, ABD ve Suudi Arabistan'la açık bir varoluşsal yüzleşmeye yönlendirmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla Hizbullah, bu çöküşün sorumluluğunu başkalarına yüklemek için yürüttüğü propagandası ve popülist kampanyasına devam etmektedir.

Hizbullah'ın Genel Sekreteri Hassan Nasrallah'ın hem Özgür Yurtsever Hareket'in başkanı hem de Marada Hareketi'nin lideri Süleyman Franjeh'ye bir iftar sofrasında ev sahipliği yapacağını duyurması şaşırtıcı olmamıştır. Halbuki her iki lider, Lübnan'ın Hristiyan arenasında Hizbullah ve Beşar Esad rejiminin doğrudan müttefikleri olmalarına rağmen, 2016'dan beri cumhurbaşkanlığı için yoğun olarak varoluşsal bir savaş vermektedir. Söz konusu görüşme, hızlanan yerel ve bölgesel dönüşümler ışığında, partinin müttefikleri arasındaki güven unsurlarının yeniden canlandırılması ihtiyacı bağlamında değerlendirilebilir. Hizbullah, geç-

tiğimiz dönemlerde iki taraf arasındaki güven faktörlerini yeniden tesis etmek için çalışmıştır. Nitekim Nasrallah'ın siyasi yardımcısı Hac Hüseyin el-Halil ve partinin İrtibat ve Koordinasyon Birimi yetkilisi Wafiq Safa, aralarında geçen siyasi, seçim, parlamento ve cumhurbaşkanlığı alanlarındaki çıkarlar için yaşanan çeşitli ihtilafların ardından ortak bir yol haritası belirlemek için iki tarafla yoğun çabalara öncülük etmiştir. İki lider arasındaki müzakerelerin temel dayanağı, özellikle Hizbullah, Suriye ve İran ile stratejik ittifak başta olmak üzere geniş siyasi hatlarda stratejik yakınlaşmaya ikna olmaları olmuştur.

Hizbullah'ın ve müttefiklerinin karşı karşıya olduğu büyük zorluklar, bu hassas aşamada bir araya gelmeyi zorunlu kılmaktadır. Burada, bir sonraki aşamada Hizbullah Lübnan Kuvvetleri Partisi'nin ve Hizbullah muhaliflerinin "8 Mart" ittifakında askıya alınan sandalyelerini elde etmesini ön-

lemek için yaklaşan parlamento seçimlerini kazanmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle Hizbullah, Gelecek Hareketi ile Başkan Fuad Sinyora gibi bazı Sünni figürlerin arasında veya Lübnan Kuvvetleri Partisi ile Kataeb Partisi arasında var olan ihtilafların ışığında, rakiplerinde olduğu gibi müttefiklerini dağılmış durumunda bırakmak istememektedir. Nasrallah, bölgenin düzen değiştirme aşamasında olduğunu, bölgesel ve uluslararası gelişmelerin doğrudan müttefikler arasında birlik ihtiyacına işaret ettiğini her iki tarafa belirtmiştir.

Hizbullah'a göre müttefikleri arasındaki gerekli birlik ihtiyacı ister İran'ın Viyana'da küresel güçlerle yaptığı müzakerelerin yansımalarına ayak uydurmak ister ABD ve Fransa'nın Mısır ve Katar'la dengeyi yeniden kurma çabaları ışığında, Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerinin Irak, Yemen ve Lübnan'da attıkları adımlara ayak uydurmak için olsun gereklidir. Bu nedenle Hizbullah, Viyana'da, Ukrayna'da veya Yemen'de hızlanan tüm gelişmelere birleşik şekilde karşı koymanın gerekli olduğuna inanmaktadır. Buna parti ve bazı müttefiklerinin, özellikle Özgür Yurtsever Hareketi Başkanı Cibran Basil veya Franci'nin danışmanı eski bakan Youssef Finianos başta olmak üzere, ABD ve Avrupa yaptırım listelerinde yer aldığından inanmaktadır. Dolayısıyla, bölgesel ve uluslararası zor dönüşümlere karşı koyabilmek ve Lübnan siyasetinde hâkim konumu sürdürmek için müttefikler arası dayanışma şart gözükmemektedir. ■